

ADHD

Anne-Berit Ekström
Barnneurolog, Med Dr

Regionhabiliteringen
Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus
Sahlgrenska Universitetssjukhuset

ADHD

Attention Deficit Hyperactivity Disorder Undergrupper av ADHD

- 1) ADHD av kombinerad typ
- 2) ADHD med huvudsakligen bristande uppmärksamhet (ADD)
- 3) ADHD, huvudsakligen hyperaktivitet-impulsivitet (HD)

- 1) +2) vanligast förekommande
- 3) mer sällsynt

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Regionhabiliteringen
DROTTNING SILVIAS BARN- OCH UNGDOMSSJUKHUS

ADHD/DAMP

- DAMP = Deficits in Attention, Motor control and Perception.
- DAMP = AD/HD + DCD
 - AD = Attention Deficit
 - HD = Hyperactivity Disorder
 - DCD = Developmental Coordination Disorder

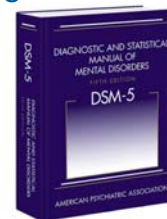
VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Regionhabiliteringen

DROTTNING SILVIAS BARN- OCH UNGDOMSSJUKHUS

Kriterier för ADHD enligt DSM 5

Minst sex (av nio) kriterier på **överaktivitet/impulsivitet** och/eller **uppmärksamhetsstörning** har förelegat i minst sex månader till en grad som är "maladaptiv" och oförenlig med utvecklingsnivån

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Regionhabiliteringen

DROTTNING SILVIAS BARN- OCH UNGDOMSSJUKHUS

Tilläggsriterier för ADHD

- Ett flertal symtom förelåg före 12 års ålder.
- C. Ett flertal symtom föreligger inom minst två olika områden (t ex i hemmet, i skolan eller på arbetet; i samvaron med vänner eller närstående; vid andra aktiviteter).
- D. Det finns klara belägg för att symtomen stör eller försämrar kvaliteten i funktionsförmågan socialt, i studier eller i arbete.
- E. Symtomen förekommer inte enbart i samband med schizofreni eller någon annan psykosjukdom och förklaras inte bättre med någon annan form av psykisk ohälsa (t ex förstämningssyndrom, ångestsyndrom, dissociativt syndrom, personlighetsyndrom, substansintoxikation eller substansabstinens).

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Regionhabiliteringen
DROTTNING SILVIAS BARN- OCH UNGDOMSSJUKHUS

Developmental Coordination Disorder

- Bristande automatik. Svårt skilja viktigt-oviktigt
- Har svårt att göra två saker på en gång
- Svårt att planera rörelser, ex tar i för hårt
- Klumpighet, medrörelser, yvigt rörelsemönster
- Svårt att stoppa i tid, knuffas, håller ur, tappar
- Svårt med påklädning, bordsskick etc
- Svårt att moderera röst o rörelser
- Öga-hand svårigheter

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Regionhabiliteringen
DROTTNING SILVIAS BARN- OCH UNGDOMSSJUKHUS

ADHD + DCD

Gruppen barn med ADHD + DCD har tyngre problematik:

De har signifikant mer inlärningssvårigheter, framförallt läsproblem, kamratsvårigheter och sociala interaktionssvårigheter

I tillägg ofta språkliga och perceptuella svårigheter

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENSKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Regionhabiliteringen
DROTTNING SILVIAS BARN- OCH UNGDOMSSJUKHUS

ADHD - Exekutiv dysfunktion

Grundläggande svårigheter vid ADHD är de bristande exekutiva funktionerna

Handlingar inte blir automatiserade, att man inte lär sig av det man varit med om utan att varje situation upplevs som unik och skild från övriga, också innebära att man fastnar i ett beteende eller har svårt att komma igång med saker och ting

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENSKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Regionhabiliteringen
DROTTNING SILVIAS BARN- OCH UNGDOMSSJUKHUS

ADHD - Exekutiv dysfunktion

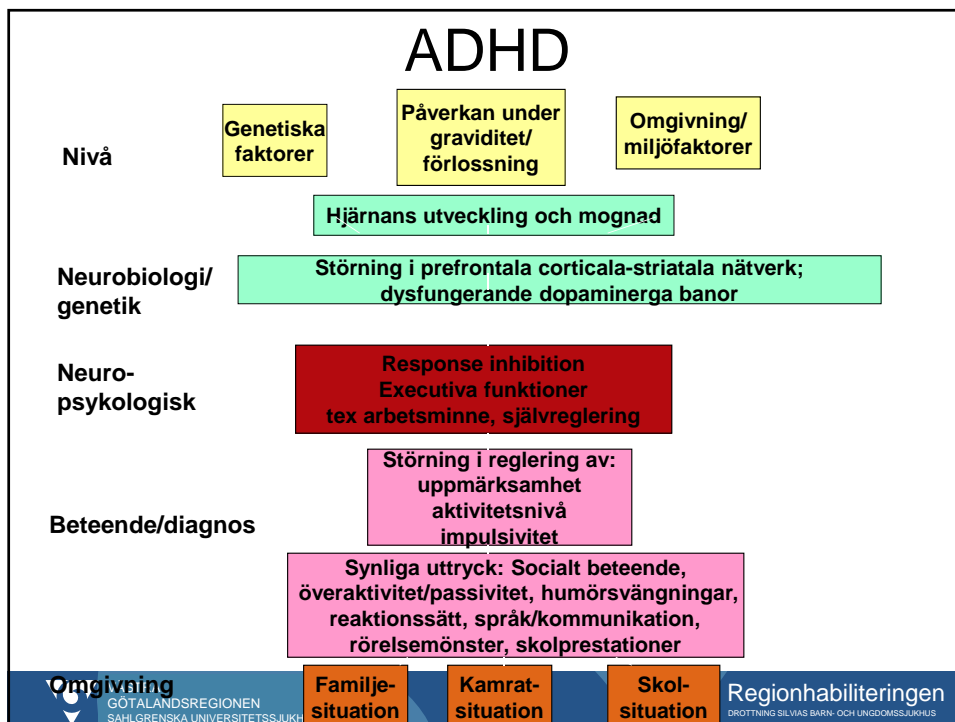
De viktigaste exekutiva funktionerna är:

- Förmåga att initiera, planera och organisera
- Förmågan till problemlösning
- Förmåga att hejda sina (oönskade) handlingar.
- Anpassningsförmåga
- Tidsuppfattning, förstå sambandet mellan orsak och verkan
- Förmågan att övervaka och värdera sina handlingar
- Skapandet av struktur i vardagen
- Förmågan att motivera sig själv till handlingar
- Kunna skjuta upp behovstillfredsställelse
- Förmågan att fokusera, hålla kvar och fördela uppmärksamheten

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Regionhabiliteringen
DROTTNING SILVIAS BARN- OCH UNGDOMSSJUKHUS

- Det finns inte belägg för modellen en sjukdom – en orsak
- Det finns andra neuronala system än det dopaminerga är involverade; ***noradrenerga*** banor: styrks inte minst av att läkemedel som påverkar noradrenalinmängden har så god effekt på ADHD; centralstimulantia och Strattera
- Miljön och den psykologiska omgivningen har stark inverkan på problematikens förlopp

ADHD och samtidiga problem

- Trotssyndrom, ODD i 50%
- Uppförandestörning, CD i 20-60%
- Ångest, depression (50-70%)
- Bipolär störning (manodepressivitet) (20% av ungdomar med BS hade ADHD)
- Inlärningssvårigheter, dyslexi (50-80%)
- Kognitiv påverkan: ojämn till svag begåvning, intellektuell funktionsnedsättning
- Autismspektrumstörning
- Tics/Tourettes syndrom

Förekomst

- 3-5% av alla barn i skolåldern har AD/HD
- Av alla barn med AD/HD har ca 50% DCD
- Av alla med DCD har ca 50%AD/HD
- 2-3% av alla barn i skolåldern har DAMP, varav 1,2 % svår DAMP.

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Regionhabiliteringen
DROTTNING SILVIAS BARN- OCH UNGDOMSSJUKHUS

Varför utredning och diagnos?

- Familj och omgivning kan söka kunskap – medför större förståelse av barnets beteende och behov
- Utredningen ger kunskap om barnets resurser och svaga sidor, pedagogiken kan anpassas på ett mer ändamålsenligt sätt
- Ger möjlighet att få del av samhällets stödinsatser och trygghetssystem

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Regionhabiliteringen
DROTTNING SILVIAS BARN- OCH UNGDOMSSJUKHUS

Läkemedelsbehandling

- Centralstimulantia (Ritalin, Concerta, Amfetamin mm)
- Sömnmedel (Theralen, Melatonin, Lergigan, Nozinan mm)
- Behandling om annan tilläggsproblematik såsom SSRI vid ångest, depression

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Regionhabiliteringen
DROTTNING SILVIAS BARN- OCH UNGDOMSSJUKHUS

Slutsatser

Syftet med allt habiliteringsarbete är att öka delaktigheten och livskvalitén hos den enskilde individen med neuropsykiatrisk avvikelse, sett ur ett livsperspektiv

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Regionhabiliteringen
DROTTNING SILVIAS BARN- OCH UNGDOMSSJUKHUS

TACK!

 Regionhabiliteringen
Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus
Sahlgrenska Universitetssjukhuset